

Març marçot mata la vella a la vora del foc i la jove si pot.

Aquesta coneguda dita catalana ens adverteix de com en pot ser de fred i malagradós el mes en què ens trobem. Precisament en aquest article us parlarem sobre algunes adaptacions morfològiques i de comportament que els éssers vius de les nostres contrades adopten per a anar fent la viu-viu mentre esperen l'arribada de la bonança primaveral i estiuenca. Són exemples senzills i més o menys fàcils d'observar a la nostra comarca.

Comencem, si us sembla bé, parlant dels moixons que migren. Orenetes, falziots, orenetes cua-blanca i rossinyols entre altres viatgen any rera any a la recerca de climes suaus i aliment abundant vers els seus quaters d'hivernada, que és com s'anomenen els llocs on viuen durant els mesos que aquí són desfavorables per mor del fred. Aquests quaters es troben al centre i sud del continent africà. Déu n'hi do la travessia transcontinental que arriben a fer!

Animalons boscosos com la rata sellarda i l'esquirol també se les enginyen per a fer front de la millor manera possible al cada cop menys rigorós hivern pirinenc. La primera s'endormiscola entafonada al dedins d'algun forat d'aquells que tenen els arbres vells i hi roman en estat de letàrgia fins a l'arribada del bon temps. *Sembla ser que aquesta mena de mandra també l'empioça quan la xardor de l'estiu és més forta.* Així doncs, la fama de dormilega se l'ha ben guanyada! El simpàtic esquirol, en canvi es mostra més actiu i el que fa és emmagatzemar queviures com aquell que va fent rebost per quan vinguin les fredors tardorenes i hivernals.

No tots els animals que es desplacen a l'hivern se'n van a zones tan llunyanes com els primers. És el cas, per exemple, dels pinsans. Aquests bonics moixons defugen les temperatures extremes: a l'estiu són més forestals i s'enfilen turons amunt a la recerca de llocs frescals on reproduir-se mentre que a l'hivern baixen als fons de les valls per a buscar-hi aliment i temperatures no tan baixes. El mateix comportament segueixen els isards quan els cimats es cobreixen de neu. Tant els uns com els altres acostumen a tornar-se força gregaris a l'època hivernal, això és, que formen grups per a cercar aliment i protecció: cal poder menjar sense que se't mengin.

Ocellets com les mallarengues i els pit-rojos visiten les menjadores de bon grat, amb la qual cosa canvien llurs hàbits alimentaris quan arriben les primeres fredorades.

No només els vertebrats adopten estratègies per a protegir-se de les inclemències meteorològiques. Les erugues de la processonària del pi s'espavilen força eficaçment. Les típiques bosses blanques que teixeixen als pins

són veritables càmeres tèrmiques que aïllen les futures papallones de les temperatures baixes ja que sembla ser que per cada hora d'insolació directa la temperatura a l'interior del capoll augmenta sensiblement. Endemés, aquests refugis solen estar bastits a la banda més solana dels arbres per tal de rebre el màxim de radiació solar.

En el regne vegetal també trobem adaptacions a les condicions climàtiques. Les branques dels avets estan disposades de tal manera que suportin els tous de neu sense trencar-se. La forma cònica d'aquestes coníferes d'alta muntanya ajuda igualment a aquest fet. Els arbustos de les zones culminals solen presentar una morfologia adaptada al fort bat del sol, l'entop del vent i la pressió de la neu. Adopten, doncs, formes arranades al terra i en lloc de créixer en alçada es desenvolupen horitzontalment.

Com bé sabem, quan la tardor ens embolcalla amb el seu mantell molts arbres perden la fulla. Aquesta estratègia podríem dir que respon a un comportament "estalviador": diguem que els surt més a compte passar l'hivern nus de fullam i treure fulles noves a la primavera que no pas aguantar-les durant les mesades hivernals i evitar de pas els possibles trencaments de branques en cas que nevé, ja que en tenir fulles la neu tindria molta més superfície per a agafar-s'hi i com que la seva forma no és la de les coníferes que hem esmentat anteriorment, fóra fàcil que es vinclessin per mor de la pesarrada i acabessin trencant-se. Es tracta d'ésser el màxim d'eficaç possible, i en el cas dels caducifolis l'eficàcia passa per perdre la fulla i produir borrons dins dels quals allotgen fulletes en miniatura per tal que tan bon punt les condicions climatològiques ho permetin puguin espletar immediatament sense que aleshores hagin d'esmerçar dies a canviar-les i produir-ne de noves. L'únic que han de fer, doncs, és desenvolupar-les.

Hi ha plantes que per fer front a la congelació i a l'esclafament de la neu prenen formes pulvinulars, és a dir forma de coixinets. Convé reduir la superfície del cos tot conservant el mateix volum. Per a finalitzar esmentarem el cas de la vegetació herbàcia dels prats alpins que com a resposta al caràcter extremadament glacial de l'estatge que ocupa es veu forçada a ser perenne igual que les pinàcies dels estatges immediatament inferiors, car així aprofita el breu període favorable per a desenvolupar-se i florir.

Grup Ecologista Urgellenc.

SOBREVIURE COM SIGUI

